

М. В. Афанасьєва, МОН України, НУ ОЮА.Одеса: Юрид. л-ра, 2014.Т. 15. С. 74-80.

3. Стрільців О.М. Запобігання наркозлочинності: досвід Нідерландів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 2169-225.

4. Оперук В.І. Зарубіжний досвід боротьби правоохоронних органів із незаконним обігом наркотиків. С. 155-157. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/11794/1/zbir1-14-reform-zakonod_p155-157.pdf

5. Черниш О.А., Дроздова І.В. Досвід США у сфері боротьби з наркоманією. *Основні напрями та проблеми протидії наркоманії [Текст] : матеріали круглого столу. (Київ, 6 лют. 2017 р.)* : / [редкол.: В.М. Вовк, А.П. Калініченко, А.В. Ляшук та ін.]. Івано-Франківськ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 25-29.

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права
та кримінології

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

СТАТЕВО-ВІКОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ АБО УТРИМАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВЖИВАННЯ, ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ

Одним із найважливіших елементів кримінологічної характеристики будь-якого виду злочинності є характеристика особи злочинця. Оскільки розробка належних та ефективних заходів запобігання будь-якому виду злочинної діяльності, зокрема і організації або утриманню місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, повинна враховувати ті специфічні риси, властивості і якості, що відрізняють злочинців від законослухняних громадян.

Тому саме узагальнена кримінологічна характеристика окремих видів і категорій злочинців дозволяє виділити їх специфічні ознаки та якості, що сприяють вчиненню ними злочинів, визначити криміногенні групи населення, а також прогнозувати злочинну поведінку окремих осіб [1, с. 42]. Жоден кримінолог не може уникнути розгляду проблем, пов'язаних з особою злочинця. Вони виникають у ході теоретичного аналізу злочинності, її причин,

а також під час наукового розроблення й обґрунтування організації боротьби з цим явищем [2, с. 248]. Розглянемо і ми окремі складові такої характеристики.

Спочатку проаналізуємо осіб, які засуджені за вчинення злочину, передбаченого ст.317 Кримінального кодексу (далі – КК) України за ознакою статі. Такий поділ осіб є важливим для криминології, оскільки, на думку О.М. Гаргат-Українчук, незважаючи на те, що злочинність жінок тісно пов'язана із загальною злочинністю, разом з тим, вона має певні особливості, які визначаються соціально-біологічним і психологічним статусом жінки. Від злочинності чоловіків, яка домінує практично в усіх показниках загальної злочинності, жіноча злочинність відрізняється кількісними показниками, особливостями структури і характеру злочинів, роллю жінок у злочинах, вчинених разом із чоловіками, способами і знаряддями вчинення злочинів. Що стосується кількісних особливостей і відмінностей, то протягом століть жіноча злочинність завжди значно поступалась чоловічій. Співвідношення рівня злочинів, вчинених жінками, до рівня злочинів, вчинених чоловіками, дорівнює 1:7[3, с. 189].

Судова статистика підтверджує ці тези. Так, відповідно до Звітів про склад засуджених у 2015 р., при загальній кількості засуджених 94798 осіб, частка жінок складала 11,59%. У 2016 р., при 76217 засуджених особах, жінки складали 11,69%, у 2017 р. – 11,27% (76804 засуджених осіб), у 2018 р. – 11,8% (73569 засуджених осіб) та у 2019 р. – 12,2%(70375 засуджених осіб)[4]. Отже, за останні п'ять років, незважаючи на те, що загальна кількість засуджених осіб суттєво зменшилась, частка жінок серед усіх осіб, яких засуджено за вчинення злочинів, залишається у співвідношенні до чоловіків як 1 до 7.

Аналіз показників осіб, засуджених за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України свідчить, що розгляданий злочин також переважно вчиняється чоловіками. За узагальненими даними протягом 2015–2019 рр. частка жінок серед усіх осіб, засуджених за розгляданий злочин склала майже 12% [4]. Тобто можна говорити про те, що організацією або утриманням місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів займаються переважно чоловіки, оскільки співвідношення рівня цього злочину, вчиненого жінками, до рівня злочину, вчиненого чоловіками, дорівнює як і у середньому для всіх засуджених осіб – 1 до 7.

Також, для створення криминологічного портрету особи злочинця важливе значення має його вікова характеристика, що свідчить, по-перше, про особливості злочинної поведінки представників тих чи інших вікових категорій, по друге, дозволяє встановити найкриміногеннішу вікову групу

серед злочинців того чи іншого виду, по-третє, допомагає розкрити, зокрема, сутність ціннісних орієнтирів, потреб, цілей та планів злочинця[5, с.64].

Відповідно до даних кримінологів, найчастіше злочини загалом вчиняють особи вікових груп від 18 до 29 років та від 30 до 39 років, а після 40 років, за свідченням А.Ф. Зелінського, кримінальна активність особи значно знижується [6, с.64].

Дані судової статистики також підтверджують ці тези. Наприклад, у 2018 р. серед загальної кількості засуджених осіб 3,80% становили особи у віці від 14 до 18 років, 18,23% – від 18 до 25 років, 16,62% – від 25 до 30 років, 50,79% – від 30 до 50 років, 9,52% – від 50 до 65 років та 1,03% – понад 65 років [7].

Проте, якщо аналізувати дані за останні п'ять років, щодо кількості засуджених за організацію або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів за ознакою віку, то тут простежуються дещо інші тенденції.

У 2015 р. за злочин, передбачений ст.317 КК України було засуджено лише 2 неповнолітньої особи або 0,4% від загальної кількості, у віці 18-25 років засуджено 11,7% від загальної кількості осіб, засуджених за цей злочин, у віці 25-30 років – 16,6%, у віці 30-50 років – 62,8%, у віці 50-65 років – 8,5%, у віці понад 65 років не засуджено жодної особи. Тобто найбільшу частку засуджених за вчинення розгляданого злочину складала категорія осіб віком 25-50 років – понад 79%, тоді як серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2015 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 64,41% [8].

У 2016 р. за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України осіб віком 25-50 років було засуджено ще більшу частку – 83,51%. При чому серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2016 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 65,3% [9].

І хоча у 2017 р. частка осіб віком 25-50 років, засуджених за вчинення розгляданого злочину зменшилась до 80,59%, все одно вона значно переважала частку цієї вікової категорії серед загальної кількості засуджених у 2017 р. осіб, що складала 67% [10].

Те ж саме можна говорити і про дані за 2018 р. Так, за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України частка осіб у віці 25-50 років склала близько 79%, тоді як серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2018 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 67,41% [7].

А у 2019 р. частка осіб, засуджених за вчинення злочину, передбаченого ст.317 КК України віком 25-50 років склала 73,6%, при чому серед загальної кількості осіб, засуджених за всі злочини у 2019 р., частка осіб цієї вікової категорії склала 68,1% [11].

Таким чином, дані судової статистики свідчать про те, що за період 2015–2019 рр. злочин, передбачений ст.317 КК України переважно вчиняли чоловіки (87,9%) віком від 25 до 50 років (79,6%). Також характерною особливістю розгляданого злочину є те, що частка засуджених віком 25-50 років залишається стабільно вищою, ніж частка цієї вікової категорії серед усіх засуджених осіб. Ці дані можна враховувати при розробці ефективних заходів запобігання розгляданому злочину.

Бібліографічні посилання:

1. Ковалкин А.А. Хруппа Н.С., Чубарев В.Л. Деятельность органов внутренних дел по выявлению и предупреждению группового сбыта наркотических средств: Учебное пособие. К.: Украинская академия внутренних дел, 1993. 112 с.

2. Курс советской криминологии: Предмет. Методология. Преступность и ее причины. Преступник / Под ред. В.Н. Кудрявцева, И.И. Карпеца, Б.В. Коробейникова. М.: Юрид. лит., 1985. т.1. 415 с.

3. Гаргат-Українчук О.М. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного Університету. Серія Право*. 2014. Випуск 25. С.189-191.

4. Статистичні звіти «Про склад засуджених» за 2015-2019 рр., підготовлені Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/.

5. Доброрез І.О. Кримінологічна характеристика та попередження незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (за матеріалами Автономної Республіки Крим): дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 242 с.

6. Зелинский А.Ф.: Курс лекций. Х.: Прапор, 1996. 260 с.

7. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2018 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2018/.

8. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2015 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2015/.

9. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2016 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/insh/sudova_statystyka/_Zvit_2016/.

10. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2017 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/_Zvit_2017/.

11. Статистичний звіт «Про склад засуджених» за 2019 рік, підготовлений Державною судовою адміністрацією України URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/_Zvit_2019/.

Циганок Дар'я Сергіївна

курсант 4-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Березняк Василь Сергійович

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

кандидат юридичних наук, старший

науковий співробітник

НАРКОТИКИ ЯК ПРОБЛЕМА СЕРЕД МОЛОДІ

На сьогоднішній час серед підлітків 14-17 років ми маємо 18% підлітків, які мали досвід вживання будь-яких наркотиків. Це вражаюча статистика. Так, згідно з даними дослідження, у 2019 році 18,3% дівчат-підлітків мали досвід вживання наркотичних речовин протягом життя, і 16,6% – хлопців.

Нажаль на сьогодні однією із глобальних суспільних проблем в Україні є наркотики серед молоді. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства спостерігається відсутність будь-яких правил моралі, дотримання норм культури, ідеології. Склалась така ситуація, що можна все, в тому числі і наркотики. Нажаль сім'я втрачає свої виховні функції, проблемою наркоманії держава займається формально, в засобах масової інформації все частіше пропагується тема легалізації деяких наркотичних речовин. Усе це призводить до того, що наркоманія молодшає [1]. Все більше підлітків пробують наркотики ще в школі. Від вживання більш легких наркотиків підлітки переходять до важчих.

Хотілося б звернути увагу на сумну статистику того що високий відсоток становлять саме ті, хто спробував наркотики серед студентів перших курсів. Причому багато таких осіб саме серед молоді, які приїжджають навчатись у